

N:o 51.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 6 maj 1896.
— — — — Andra Kammaren den 7 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående tiden för regements-
mötena.*

(Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 7.)
(Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (n:o 4) utlåtande n:o 4.)

Till Konungen.

Före 1892 års urtima riksdag voro regementsmötena och andra årets beväringmöten i allmänhet förlagda till juni och början af juli månad. Med anledning af de vid nämnde riksdag fattade beslut, hvilka syntes påkalla en förändring, anmodade chefen för landtförsvarsdepartementet, efter att hafva inhemtat yttranden från åtskilliga militära myndigheter, hvilka förordade regementsmötenas förläggande till hösten, i skrifvelse den 6 juli 1893 Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet att afgifva yttranden öfver lämpligheten af regementsmötenas och andra årets beväringmötenas förläggande till hösten samt, oberoende af huru svaret härpå utfölle, jemväl förslag till sådana tider för nämnda möten, hvilka kunde anses bäst öfverensstämma med förhållandena i de olika länen. Departementschefen anförde dervid, att största vigt låge derå, att såväl stammens som beväringens öfningar så ordnades, att de

kunde lemna bästa möjliga resultat, hvarvid i första rummet spørsmålet om de särskilda öfningarnas förläggning med hänsyn till årstiderna måste afgöras, samt att vid bedömandet af denna fråga borde fasthållas dels att första årets beväringmöte icke kunde pågå samtidigt med andra årets och dels att andra årets beväringmöte, hvad beträffade den ojemförligt största delen af manskaper, infanteriet, måste försiggå samtidigt med stammens regementsmöte. Vid skrifvelsen var i afskrift fogadt det af tillförordnade chefen för generalstaben i ämnet afgifna förslag.

Efter det i flera län hushållningssällskapens förvaltningsutskott eller vederbörande kronofogdar blifvit hörde samt i några län kommunerna eller länsinwånarne lemnats tillfälle att yttra sig, afgåfvo Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande de infortrade yttrandena, hvilka för det öfvervägande antalet län afstyrkte det ifrågakomna förslaget.

Emellertid förlades år 1895 för flertalet trupper större delen af regementsmötet och andra årets beväringmöte till september månad, och enligt generalorder af den 23 januari 1896, n:o 67, är afsedt, att dessa möten innevarande år skola inträffa vid ungefär samma tid som under år 1895.

Om man vill söka bilda sig en föreställning om lämpligheten af de förändrade bestämmelserna rörande mötestiderna, måste man naturligen skärskåda frågan såväl från det militära intressets synpunkt som ock med hänsyn till näringarnas berättigade kraf. Man synes dervid böra utgå från den förutsättning, att öfningarna skola vara så anordnade, att genom desamma den svenska hären i möjligaste måtto utbildas för sin höga uppgift att i farans stund värna fäderneslandet, men desslikes tillse, huruvida öfningarna i alla de fall, då sådant utan hufvudsyftets åsidosättande kan ske, äro anordnade på sådant sätt, att de samma i minsta möjliga mån störande inverka på de olika landsdelarnes näringslif.

Att krigsstyrelsen med ifrågavarande mötens framflyttning från sommaren till hösten hufvudsakligen åsyftat att höja arméns stridsduglighet, ligger i öppen dag, och det är lätt att inse, att möten, hållna å tider, då bergade fält vid mötesplatserna lemna trupperna tillträde till en omvexlande manöverterräng, skola väl egna sig att åt hären bibringa en mera fältmessig utbildning än den, som tillföre å sjelfva exercisfälten kunnat åstadkommas. Äfven andra fördelar af höstmötena hafva från militära kretsar framhållits, såsom att väderleken i allmänhet skulle vara gynsamare och provianteringskostnaderna lägre under september än under augusti månad m. m.

Om det sålunda får antagas, att omförmälda mötens anordnande

höstetid medfört afsevärda militära fördelar, så torde man å andra sidan knappast kunna bestrida, att mötestidernas framflyttande till en senare årstid verkat menligt för jordbruket i vissa delar af landet. I särskilda hos Riksdagen gjorda framställningar har därför äfven fråga väckts om att söka utverka ändring af tiderna för regementsmötena och de i samband med dem hållna andra årets beväringmöten, dervid bland annat erinrats, att, om soldaten ej kunde genom deltagande i landtbrukets höstarbeten draga fördel af den högre arbetsförtjensten under skördetiden, betydligt högre lön komme att framdeles vid legning af soldat begäras, hvilket komme att medföra ökad utgift för statskassan, samt att det vore olämpligt att försätta de på bete varande kavallerihästarne i sträng tjänstgöring, något som deremot utan fara kunde ske under juli månad, då nämnda hästar i allmänhet ännu ej kommit på bete.

Det synes vara utom allt tvifvel, att augusti, synnerligen senare hälften af månaden, samt förra hälften af september är den tid, då inom de flesta af rikets landskap, utgörande de hufvudsakligen spanmålsproducerande delarne af södra och det s. k. mellersta Sverige, åkerbrukarne i anseende till arbetet med sädesbergningen och höstsådden minst kunna undvara de arbetskrafter, som ryckas från jordbruket för att deltaga uti regements- och beväringmötena. Tillgången på arbetskrafter å ländsbygden, redan förut knapp i följd af utvandring och den dragningskraft, de större städerna utöfva, kan svårigen tåla ytterligare förminskning genom frånvaron af andra klassens beväringssmanskap och hela den indelta armén, på samma gång arbetet för rust- och rotehållare ökas genom åliggandet att i anseende till det indelta manskapets bortovaro inberga grödan å soldattorpen och verkställa höstsådden å desamma. Nyssnämnda tid är ock ogynsam för de i mötena deltagande jordbruksarbetarne. Det lär derför blott kunna vara en mening om önskvärdheten af att tiden för dessa möten måtte kunna så ordnas, att det manskap, som har att deltaga i mötena, icke kallas från jordbruket vid den tidpunkt, då detta som bäst behöfver alla tillgängliga arbetskrafter. Någon förändring af de nu antagna tiderna bör dock icke rimligen ifrågasättas med afseende å artilleri- samt ingenjör- och trängtrupperna, som hafva värfvad stam och hvilkas värnpligtige efter föregången anmälan uttagas från vidsträckta områden, med endast ett fåtal från hvarje kommun.

Visserligen är hänsynen till jordbrukets kraf ingalunda den enda, som i förevarande fråga måste göras gällande. För krigsstyrelsen är det en magtpåliggande uppgift att så ordna härens öfningar, att det bästa möjliga utbytet vinnes af landets uppoffringar för försvarsväsen-

det. I anseende till bristande tillgång å befäl, beklädnad och utrymme äfvensom af andra rent militära skäl lärer det icke låta sig göra att samtidigt öfva första och andra klassens beväring, hvilken senare åter, hvad fotfolket angår, bör under regementsmötet öfvas gemensamt med stamtruppen. Förlägges detta sistnämnda möte till sommaren eller hösten, beredes tillfälle för de stamanstälde, som genomgått rekrytskolan, att omedelbart derefter deltaga i regementsmötet. För rengöring af byggnader och beklädnad erfordras några dagar mellan första årets beväringmöte och de andra mötena. Till vinnande af den fältmessiga utbildning, som, för härens stridsduglighet är nödvändig, kräfves, att trupperna under regementsmötena och andra årets beväringmöten samt de årligen i mindre eller större förband förekommande fälttjenstöfnin-garna icke endast öfvas å de väl kända och till utrymmet inskränkta mötesplatserna, utan äfven föras å vidsträckta, mer okända och med omvexlande terräng försedda trakter. Till undvikande af skadegörelse å växande gröda och deraf föranledda ersättningsanspråk har det härvid ansetts nödigt att förlägga dessa möten till en tid, då grödan blifvit antingen inbergad eller åtminstone till större delen afmejad. Att dessa möten skulle hållas ungefär vid samma tid öfver hela riket, har såsom synnerligen viktigt framhållits från krigsstyrelsens sida, enär det förmenats, att krigsskoleelevernas deltagande i vapenöfningarna^oeljest skulle omöjliggöras och officersutbildningen derigenom gå tillbaka. Hänsyn till dessa omständigheter har föranledt regementsmötenas och andra årets beväringmötenas förläggande, såsom skett, hufvudsakligen till senare hälften af augusti eller förra hälften af september.

Riksdagen kan dock icke anse uppenbart, att denna lösning, om ock ur synpunkten af härens utbildning fullt tillfredsställande, skall vara den enda rätta. Hvad angår nödvändigheten af truppersnas öfvande å en mera vidsträckt terräng än mötesplatserna, torde det vara möjligt att inom icke allt för stort afstånd från några af mötesplatserna kunde finnas sandhedar eller annan okultiverad, men för manöver tjenlig terräng, eller att i närheten af andra mötesplatser dylik terräng skulle kunna erhållas mot ersättningsbelopp, hvilka blefve mindre känbara än de indirekta ekonomiska förluster, som med nuvarande mötesanordning drabba de enskilde jordegarna. Det kan jemväl ifrågasättas, huruvida det icke kunde låta sig göra att för hvarje truppförband anvisa något penningbelopp till ersättning för de skador, hvilka under regementsmötena och andra årets beväringmöten, derest de hölles tidigare än nu vore afsedt, kunde under trupps tillämpningsöfningar tillskyndas landtmännens egor. I sådant fall skulle dessa möten för de trupp-

förband, som för året ej deltaga i de stora fälttjenstövningarna — hvilka fortfarande torde komma att förläggas till hösten i samband med regementsmötena och andra årets bevaringsmöten för de truppförband, som i dessa fälttjenstövningar deltaga — kunna afslutas till medlet af augusti, utan att truppens fältmessiga utbildning blefve åsidosatt; och synes härvid de indelta rekryternas deltagande i regementsmötet icke nu mera än före år 1895 påkalla detta mötes förläggande till hösten.

Riksdagen tilltror sig ingalunda att göra något uttalande angående den större eller mindre lämpligheten af de olika utvägar, som kunna ifrågakomma, lika litet som att söka angifva, huruledes tiden för de olika öfningarna ändamålsenligast skulle fördelas. Ärendets vikt kräfver ett omsorgsfullt öfvervägande af möjligheten att samtidigt tillgodose de olikartade intressena, och frågans lösning förutsätter en undersökning, som endast torde kunna verkställas genom Eders Kongl. Maj:t.

Riksdagen får därför anhålla, det täcktes Eders Kongl. Maj:t taga under öfvervägande, huruvida icke, utan men för härens fältmessiga utbildning, regementsmötena vid infanteriet och kavalleriet inom de hufvudsakligen spanmålsproducerande delarne af södra och det så kallade mellersta Sverige från och med nästkommande år skulle kunna utsättas så tidigt, att de kunde afslutas omkring midten af augusti månad.

Stockholm den 7 maj 1896.

Med undersåtlig vördnad.